

Ljudmila Petrusovszkaja

Ellopott életek – Bűntények története

[НАС УКРАЛИ – ИСТОРИЯ ПРЕСТУПЛЕНИЙ]

A SAPOCSKIN NEVŰ EMBER

Jevgraf Sapocskin, képzettsége szerint dizájnér, koldusszegénységében elkezdett üres üvegeket gyűjteni, a munkahelye pedig, amelynek lovacskákat, nyulacskákat meg cicusokat rajzolt (úgynevezett „négy lábú rajzoló” volt, és a munkáit óvodákban, rendelőintézetekben, parki és udvari játszótérekben használták fel), szóval ez a munkahelye megszűnt, mivel az igazgató, mint kiderült, aláírt egy szerződést, és eladta a házat egy fidzsi-szigeteki embernek, aki azonnal túl is adott rajta valaki másnak.

Sapocskin, a dizájnér pedig, ez az aprócska pont az általános adásvételek útján, senkinek se kellett tovább.

Kollégái vidám csapata felszívódott az olcsó lakásokban, és alapjában véve csak akkor hívták egymást és gyűltek össze, ha temetésre mentek.

Szegényes buszok, egykori haverok, senkinek se kellő tehetségek álltak csoportba verődve a szélben, az esőben vagy a tűző napsütésben az esedékes sírgödör körül, a sírásók meg a földbe dugták kedves barátjukat, akivel együtt töltötték az életüket...

Némelyek után özvegyek és gyerekek maradtak, Sapocskinnak viszont nem volt sem felesége, sem utóda.

Olyannyira mélyre süllyedt, hogy mindenkinek elmesélte jelenlegi életkörülményeit, és egyszer, miután hosszú időre eltűnt (amit egyébként nem vett észre senki), telefonált és panaszkodni kezdett régi munkahelyi barátnőjének, Lanocska művésznőnek. [Lana volt a beceneve, és jobbára barikákat rajzolt. Ez volt a specialitása. Az egyetlen baj csak az volt, hogy az óvodák számára készített pannókhöz gyakran használta fel mintának a Sixtus-kápolna angyalait, ami miatt kellemetlenségei támadtak a főnökséggel. A soron következő óvoda dizájnjának elfogadtatása alkalmával az igazgató kérdésére, hogy „és ezt mi alapján készítette?”, Lanocska azt felelte: „Ez Raffaello.” Mire azt válaszolták neki: „Na, az nekünk nem kell, Izraelt ne keverjük bele.”]

Jevgraf, vagyis a Gróf nyíltan panaszkodott neki, hogy tudod, Lana, engem azzal az üveggel, amelyiket én magam találtam a pad alatt, jól fejbe csűrtek, meg is operáltak, beültettek valami műanyagot a koponyámba... Honnan tudhattam volna, hogy ezeknek ott van a dugihelyük, a pad alatt.

Lana csak sóhajtozott, és felajánlotta, hogy elmegy hozzá, visz neki levest, de a hetyke Sapocskin visszautasította, sőt a beszélgetés végén még azzal is eldicsekedett, hogy első kategóriájú rokkantná nyilvánították, úgyhogy magas nyugdíjat fog kapni, nem is olyan sokára! Meg még lakást is ígértek neki!

Korábbi életében Sapocskint istenítették, mindent megbocsátottak neki, többek között a lógást is, a padon alvást is az udvaron, bármilyen időben, meg a gyűléseken

a vezetőség elleni ordibálást is. Az igazság bajnoka volt, frontharcos, dalia, gáláns udvarló.

És akkor váratlanul felhívta a barátnőjét, ezt a bizonyos Lanocskát, és zavartan közölte, hogy mint háborús veterán, végre-valahára megkapta a lakást. Igaz, a lakásavatást el kell halasztani, mert gyűjteni kell egy kis pénzt. A régi kacetokkal csak nem költözhet be az új lakásba, kell vennie ezt-azt. És csak akkor hívja majd meg őket.

Mert egyelőre leülni sincs mire.

A haverjai meg a barátnői azonban ennek ellenére elmentek hozzá, a barátai az éj leple alatt elszaladtak egy parkba, és elvittek onnan a Grófnak egy háttámlás, öntöttvas lábas kerti padot. Homéroszi kacaj tört ki!

Egy hónappal később azonban a Gróf szerénysége más, eléggé váratlan magyarázatra is lelt: lett egy menyasszonya, és meg akart nőülni.

– És hol ismerkedtetek meg? – kérdezte ártatlanul a barátnője, és a válasz nem is váratott sokáig magára: egy élelmiszer-áruházban.

– És melyik osztályon? – folytatta a vallatást Lanocska, gyanítva, hogy tudja is rá a választ.

– Hát a szeszecital-osztályon! – felelte derekasan a veterán. – Elhiszed, hogy ő is szereti a konyakot? És meg is vendégelt velem! Nekem csak portóira volt pénzem.

– És hol vendégelt meg?

– Mi az, hát talán nincs lakásom? Emeleti lakás, líftes házban! Mint háborús veteránnak! Egy téglaházban, igaz, régi építésű, tatarozni kéne. De van neki egy ismerős brigádja! Készülünk az esküvőre!

– Nem mondd?! – kiáltott fel izgatottan Lanocska, aki mindig a tanácsadója volt. – Minek az neked? Hiszen ő csak érdekből akarja!

De be is fogta azonnal a száját. Sapocskinnak nem kell tudnia, hogy egyetlen nőszemély se fanyalodik rá csak úgy.

Annál is inkább, mert Jevgraf tele volt tervekkel.

Egész konkrétan utalt rá, hogy a feleségével el fogják adni a lakást, és kiköltöznek falura, ahol lesz egy egész birtoka, már régóta erről álmodozott. Halastóval!

– Aha, meg egy híd is a tavon át – felelte erre Lanocska, kedvenc Gogolját idézve.

– Majd eljöttök saslíkozni! Addig azonban teljes némaság! – fejezte be Sapocskinnakapatos basszushangon.

– És hány éves? – kérdezte alig hallhatóan Lanocska, aki már megtapasztalt néhány hasonló históriát, amelyek mind ugyanúgy végződtek, vagyis hogy állt a baráti kör a frissen ásott sírgödör mellett.

– Ó, fiatalka még – felelte affektálva Jevgraf. – Mennyi van az igazolványodba írva? – Mire válaszképpen rosszindulatú röhögéssel belevihogott valaki a telefonba. Lanocskának libabőrös lett tőle a háta. – Negyvenhat, ha nem vág át. De nem néz ki többnek ötvennél.

Újra az a rosszindulatú röhögés a közelből.

– És hogy hívják?

Szünet.

– Jevgraf, hát csak tudod tán, hogy hívják? Vagy nem?

– Általában Galinának hívják. De ez rossz név, nem illik hozzá. Én Maruszkának hívom. Maruszka! [Válaszként ugyanaz a röhögés.]

– Hát a vezetékneve?
– Az meg minek?
– Gróf! Titkolod a kollektíva előtt? Miért?
– Hát... Még nem a feleségem...
– Annál inkább! – kiáltott fel a céltudatos Lanocska. – Gróf! Mi a vezetékneve?
– Mi lenne a famigliád? – kérdezte meg valakitől Jevgraf, megnyomva a szóvégi „á”-t, majd miután meghallgatta valakinek az igencsak halk válaszát, azonnal el is ismételte:
– Kukuskina? Ku micsoda? Kuma micsoda? Add ide az igazolványod! [Dörgő hangon.] Add már ide, kinek beszélek?! Különben nem veszek el! Ú-úgy... [Csörgés, zörgés a kagylóból.] Az igazolványt! Úgy-úgy. Na, mi is van itt nekünk? Ku-bi-tra-ta-ta... Hát ez meg micsoda? Megváltoztatjuk, megváltoztatjuk ezt a nevet... A Sapocskina sokkal jobban fog hangzani. Galija... A-ha! [Recsegés.] Galija vagy te, Galija! Ó, hogy-hogy! Ötvenéves! Ó! Ennyi! És Sapocskina lesz! Ne is gyere ide! Maruszja Sapocskina! Ennyi volt, Lana, szia. Megyek ki a természetbe!

Többé senki sem látta.

Pontosabban, tavasz volt, jött a nyár, az üdülőtellek koldusszegény tulajdonosainak legfontosabb évszaka.

Ott, és csakis ott lelhatték meg további életük forrását, a veteményest.

Lanocska is kiköltözött a maga fazendájára, Tucski közelébe, ahol előbb szántott, aztán öntözött, aztán szüretelt és befőzött.

Mikor Lanocska hazautazott a nyugdíjáért, felhívta Jevgrafot, de eredménytelenül. És akkor összekapta magát, és elindult a Grófhhoz, a lakására.

A címe megvolt neki még a lakásavató óta, amikor igazi ünnepet ültek! Nem temetésre mentek, nem is halotti torra vagy halotti évfordulóra, hanem lakásavatóra, amiben már rég nem volt része ennek az eltűnőben lévő társaságnak.

Amikor a haverok „hoztunk neked bútort!” felkiáltással beállították neki a kerti padot a konyhába.

Lanocska magához vette a cetlit a címmel, és elindult.

Megérkezett. Sokáig csöngetett, sokszor megnyomta a csengő gombját.

Sapocskin lakásában nyilvánvalóan tartózkodott valaki, mászkáltak bent, férfihangok hallatszottak ki.

De Lanocskának még csak nem is válaszoltak a csengetésre, és pláne nem nyitottak ajtót.

Lanocska azzal a meggyőződéssel ment el, hogy Jevgrafot megölték.

Bejelentését a rendőrségen nem akarták befogadni, végül azonban, másnap este, ennek a csillapíthatatlan öregasszonynak majd' egy napig tartó nyomására mégiscsak befogadták, és beregisztrálták.

– Nénikém – mondta neki a nyomozó –, miféle banda lenne ott?! Az alkoholisták gyakran vesznek el más városba valókat. Amennyit csak akarnak! Aztán ráfizetéssel elcserélik a lakást falusi házra. Ez a forgatókönyv. Aztán összeszalad ennél a piásnál az egész brancs, és elisszák a különbözetet, részben meg el is szedik tőle. És kinyírják a tulajt. Nem is emberek ezek. Az emberiség söpredéke.

– Miféle söpredék, hiszen ő ismert művész! Még filmeket is csinált!

– Na és? Nem is gondolná. Ez itt tiszta zsákutca, felderíthetetlen ügy, én mondom magának. Különben is, mi okom lenne magát becsapni, én ugyanis elmegyek

innen... Felmondok. Amennyit itt fizetnek, az kész röhej! Vagy fogadjak el kenőpénzt? Ne-em! [Hirtelen valahová a sarokba bámult dühösen, megvadult koszofát vágott valami képzelt beszélgetőtársra.] Búcsúképpen még akár egyet is érthetnék magával, de az igazság erősebb. Még a maga iránti tiszteletből se tudok ebből ügyet kreálni.

Lanocskát tényleg mindenki nagyra értékelte, tisztelte, és a figyelmesség lehető legkülönfélébb jeleit mutatták iránta, még ez a nyomozó is. De érezte, hogy ez a kopasz, koszos és izzadt pasas nyilvánvalóan tud valamit, túlságosan is rejtegette a tekintetét. És vajon miért hagyja itt a munkáját?

A rendőrségen nem szokás felmondani, onnan csak elbocsátani szokás.

GORETITY JÓZSEF FORDÍTÁSA

